

Värnamo kommun
kontaktcenter@varnamo.se

2022-12-16

1 (23)

Dnr-2022:7138

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Mossle-
skolan F - 5 i Värnamo kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Mossleskolan F - 5 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Mossleskolan F - 5 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att lärarna ser till att eleverna med varierade metoder och med systematik och regelbundenhet får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen i alla årskurser.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero, så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver med tydlighet leda arbetet med bedömning så att alla lärare får samma förutsättningar att regelbundet samverka med varandra samt följa upp och säkerställa att en sådan samverkan sker.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **28 april 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:7138) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Mossleskolan F - 5 leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Granskningen visar att rektorn gör regelbundna och breda uppföljningar av elevernas kunskapsresultat samt följer upp undervisningen på flera olika sätt. Utifrån det samlade underlaget skaffar rektorn sig en god nulägesbild, vilken ligger till grund för relevanta utvecklingsinsatser och resursförändringar. Vidare visar granskningen att det på skolan bedrivs ett medvetet arbete för att främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Dessutom visar granskningen att rektorn organiserar och följer upp arbetet på skolan utifrån kunskaps- och värdegrundsuppdraget, ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av personalen samt att obehöriga får introduktion.

Uppföljning av kunskapsresultat och undervisning

Granskningen visar att rektorn gör regelbundna och breda uppföljningar av elevernas kunskapsresultat. Av inskickad dokumentation och intervjuerna med rektorn, elevhälsans representanter och lärarna framkommer att vid minst tre tillfällen under läsåret följer lärarna i respektive arbetslag, tillsammans med rektorn och representanter för elevhälsan, upp elevernas omdömen årskullsvis på gruppnivå, utifrån kön och om eleven läser svenska eller svenska som andraspråk. Uppföljningarna sker i relation till tidigare omdömen. På skolan finns ett liknande forum för uppföljningar av enskilda elever, när så är aktuellt. Dessa elevhälsomöten sammankallas av elevhälsoteamet (EHT) och hålls utifrån en given dagordning. Syftet med mötena är att hitta eventuella mönster kring elevernas kunskapsutveckling, utforma rätt stöd och eventuella anpassningar, möjliggöra för samverkan mellan berörd personal samt justera resursfördelning och utvecklingsområden. Förutom lärarnas regelbundna dokumentation av elevernas lärande är ett annat underlag de screeningtester som eleverna gör löpande under läsåret och som elevhälsoteamet följer upp. I slutet av läsåret sammanställer arbetslagen i en större utvärdering och analys elevernas resultat utifrån av rektorn givna frågor samt resultat från Skolverkets bedömningsstöd och nationella prov. Elevhälsoteamet gör samtidigt en liknande analys av antalet elever med problematisk frånvaro. Av sammanställningarna gör därefter arbetslagen en gemensam analys utifrån rektorns direktiv. I analysen beaktas bland annat variablerna kön och om eleverna läser svenska eller svenska som andraspråk. Analysen behandlas därefter i skolans utvecklingsgrupp, vilken också tittar på rektorns egen analys. Utvecklingsgruppen träffas fyra gånger per läsår och arbetar tillsammans med rektorn kring utvecklingen av skolans verksamheter. Vid tre tillfällen under läsåret medverkar huvudmannens representanter i uppföljningsarbetet.

Granskningen visar också att rektorn följer upp undervisningen på flera olika sätt. Av inskickad dokumentation och intervjuerna framkommer att rektorn följer upp undervisningen på flera sätt. Rektorn berättar att även om hen inte gör regelrätta lektionsobservationer får hen genom regelbundna både enskilda och arbetslagsvisa samtal med lärarna och spontana lektionsbesök insyn i hur undervisningen ser ut. Huvudsakligen får rektorn insyn i lärarnas undervisningspraktiker på elevhälsomötena där undervisningen diskuteras och utvärderas som en del i att göra anpassningar utifrån elevernas behov. Rektorn skaffar sig också inblick i lärarnas undervisning genom både formella och informella samtal samt följer med i lärarnas planeringar på den gemensamma lärplattformen. Det framgår av intervjun att genom att medvetet organisera för lärarna att reflektera över sin undervisning både gemensamt och individuellt och ta del av deras tankar, skaffar rektorn sig kännedom om lärarnas förutsättningar att bedriva god undervisning. Rektorn konstaterar att lärarnas undervisning håller god kvalitet och präglas av värdegrunden.

Utvecklingsåtgärder och resursfördelning

Granskningen visar att rektorn utifrån det samlade underlaget skaffar sig en god nulägesbild, vilken ligger till grund för relevanta utvecklingsinsatser och resursförändringar. Analyserna visar enligt rektorn, lärarna och elevhälsans representanter framförallt att de elever som inte når samtliga kunskapskrav är elever med annat modersmål än svenska, oavsett kön. Andra iakttagelser som den gemensamma analysen visar är att pandemin inverkat menligt på elevers läsförmåga och läsförståelse, att insatser kring särskilt stöd bättre behöver följas upp och samordnas samt ett behov av att i större utsträckning föra samtal om och arbeta med likvärdig bedömning (se område 4). Det framgår att rektorn arbetar för att skapa långsiktighet i utvecklingsarbetet genom att planera för utvecklingsåtgärder som sträcker sig över flera år, utöver de insatser som tillkommer utifrån de senaste analyserna. Genom bland annat tidigare införande av arbetssätt som ASL (Att skriva sig till läsning), differentierat lärande och språkutvecklande arbetssätt verkar rektorn för en än mer tillgänglig undervisning för elever som har svårt att nå målen. Förutom att lärarna arbetar språkutvecklande har rektorn fördelat resurser till att än mer möta de elever som läser svenska som andraspråk och stödja dem i att nå kunskapskraven i alla ämnen. Läraren i ämnet deltar på ordinarie lektioner i svenska samt ger vid behov riktad undervisning. Dessutom har en satsning gjorts på att utveckla skolans bibliotek för att öka elevernas läsförmåga. För att mer systematiskt kunna utgå ifrån dokumentationen av elevernas kunskapsutveckling och därmed öka precisionen i insatserna kring särskilt stöd har rektorn i samarbete med ett lärosäte inrättat en samordningstjänst. I ett första skede kommer samordna-

rens fokus utifrån analysen att inriktas på elevernas läsförmåga. Efter genomförd kartläggning kommer samordnaren att i undervisningen fungera operativt utifrån elevernas identifierade behov. Av inkommen dokumentation framgår att skolledningen tillsammans med specialpedagogen inför ett nytt läsår planerar för en tänkt organisation som utgår ifrån de samtal om elevernas behov, som förts i elevhälsoteamet och i elevhälsomötena med övrig pedagogisk personal. Även elevgruppernas sammansättning utifrån kunskaper och sociala förmågor har betydelse för hur resurser fördelas. Lärarna i de olika ämnena är inplanerade för "coach-tid" med elever som behöver specifikt stöd utöver den ordinarie undervisningen. På skolan finns en resursenhet med personal som har särskild kompetens att möta elever med särskilda behov. Medvetna halvklassindelningar för att skapa mindre grupper i de lägre årskurserna möjliggör för lärarna att få mer tid till varje elev. På flera lektioner deltar resurspersoner förutom den ordinarie läraren. Det framgår vidare av intervjuerna att resursfördelningen i högsta grad är flexibel och löpande under läsåret förändras utifrån behoven. Arbetet i resursenheten utvärderar elevhälsoteamet varje vecka och övrig resursfördelning följer rektorn, elevhälsans personal och lärarna upp i elevhälsomöten. De intervjuade berättar att fördelningen av genomförda och pågående insatser också följs upp regelbundet och de ger olika exempel på hur resurserna flyttats utifrån enskilda elevers och elevgruppers skiftande behov. Av intervjuer framkommer också att bland annat arbetet med "Coach-tid" och ASL ger effekt i elevernas lärande och målpuppfyllelse.

Arbetet med jämställdhet

Granskningen visar att skolan bedriver ett medvetet arbete för att främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Inskickad dokumentation visar att rektorn följer upp kunskapsresultaten och undersökningarna om elevernas trygghet och trivsel med hänsyn till kön. I den senaste analysen konstaterar rektorn att det inte går att utläsa några skillnader mellan könen vad gäller kunskapsresultaten eller gällande trygghet och trivsel, men däremot att pojkar i något mindre grad än flickor anser att de får vara delaktiga i att ge förslag på fritidsaktiviteter. Rektorn berättar att i andelen kränkingsärenden var pojkar i de högre årskurserna mer representerade. Rektorn anger också att skillnader i de motoriska färdigheterna för flickor respektive pojkar kan påverka läs- och skrivinläringen hos de yngre eleverna. I intervjuerna ger rektorn och representanter för elevhälsan exempel på hur differentierat lärande och ASL främjar likvärdigheten mellan flickor och pojkar, bland annat genom att pojkar och flickor genom användandet av digitala verktyg ges samma möjligheter att samtidigt tillgängliggöra sig skrivandet. Personalen har också satsat på att utforma och utöka rastaktiviteterna utifrån en inventering av pojkarnas intressen. I utformandet av olika rastaktiviteter arbetar personalen på skolan medvetet för att dessa ska var

tillgängliga för alla elever oavsett kön. Av intervjuerna framkommer att det råder en samsyn kring bemötandet av eleverna oavsett könstillhörighet och att personalgruppen för samtal om genus och jämställdhet i verksamheten. Lärare berättar om när de i olika ämnen tar upp frågor kring jämställdhet och i inskickad dokumentation ger rektorn exempel på hur området behandlas också i övriga ämnen utefter elevernas ålder och mognad. På de observerade lektionerna sitter flickor och pojkar tillsammans och vid gruppindelningar strävar lärarna efter en jämn könsfördelning. Lärarna fördelar också ordet jämt över klassrummet. Av intervjuer med elever och Skolinspektionens senaste enkät framgår att eleverna tycker att de blir lika behandlade oavsett om de är flickor eller pojkar.

Rektorns ledning och organisation av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar att rektorn organiserar arbetet på skolan utifrån kunskaps- och värdegrundsuppdraget och följer upp hur det fungerar. Av inkommen dokumentation och intervjuerna framgår att det på skolan finns en välfungerande organisation med ändamålsenliga mötesforum. Lärarna ingår i arbetslag enligt årskurserna de undervisar i och träffas minst en gång per vecka. Arbetslagmötena har en given dagordning och används till att samplanera och gemensamt följa upp undervisningen. Rektorn följer upp arbetslagens arbete i utvecklingsgruppen. Arbetslagen för skolverksamheten har även inplanerade träffar med arbetslagen för fritidshemsverksamheten för att samverka kring elevernas lärande utifrån en given dagordning. Lärarna och elevhälsan har ett väl utvecklat samarbete genom de regelbundna elevhälsomötena och även i informella möten. Därutöver finns ämnesnätverk på huvudmannanivå en gång i månaden. Vid minst tre tillfällen varje termin leder skolans förstelärare på uppdrag av rektorn pedagogiskt café där det kollegiala lärandet om tillgänglig undervisning bedrivs. I inskickad dokumentation och i intervju beskriver rektorn att de kollegiala samtalen som förs både på elevhälsomöten och på pedagogiska caféer ger avtryck i undervisningen, då det språkutvecklande arbetssättet och den differentierade undervisningen ökar likvärdighet mellan klassrummen och ger bättre kunskapsresultat. Rektorn konstaterar också att samverkan mellan den pedagogiska personalen och fritidspersonalen skapar en ömsesidig förståelse för respektive profession och en förmåga att tillvarata varandras kompetenser i arbetet med att skapa en röd tråd i lärandet för eleverna genom hela skoldagen.

Granskningen visar att rektorn ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av personalen samt att obehöriga får introduktion. Personalen följer framtagna rutiner för ett gemensamt arbets- och förhållningssätt. I inskickad dokumentation och i intervjuerna redogör rektorn, representanter för elevhälsan och lärare

för bland annat gemensamma ordningsregler framtagna i samsyn med elevrådet, rutiner för elevhälsoarbetet samt användandet av lärplattformen och skolans dokumentationssystem. Det framkommer också att personalen har ett gemensamt förhållningssätt gällande bemötandet av eleverna och delar uppfattningen att skolans elever är allas ansvar. Rektorn berättar att obehöriga lärare får en introduktion och tilldelas dels en mentor att vända sig till med praktiska frågor och dels en legitimerad lärare som handledare. Vid granskningstillfället berättar en av de två lärare på skolenheten som saknar legitimation att förutom detta har de planeringstid med lärare som är behöriga i samma ämne och att rektorn även gör täta avstämningar. I början av varje läsår går rektorn igenom organisationen och uppdragen med personalen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Granskningen visar att eleverna möter en strukturerad och varierad undervisning och att de under lektionerna får det stöd de behöver. Vidare visar granskningen att lärarna anpassar undervisningen till den aktuella elevgruppen, motiverar och utmanar alla elever samt att eleverna utifrån ålder och mognad på olika vis får tillfälle att reflektera över sitt eget lärande. Granskningen visar slutligen att det förekommer inslag av att eleverna får vara med och påverka undervisningens upplägg och utvärdera den tillsammans med lärarna, men att det inte sker med systematik och regelbundenhet.

Struktur, variation och stöd

Granskningen visar att eleverna möter en strukturerad undervisning. Av intervjuerna framkommer att lärarna tydliggör för eleverna vad lektionerna kommer att handla om, målet med lektionerna och hur eleverna förväntas delta. Flera av lärarna går på morgonen igenom hela skoldagen och de olika lektionerna tillsammans med eleverna, ofta förtydligat med hjälp av bildstöd. Varje observerad lektion börjar med att läraren efter

att eleverna satt sig på sina platser går igenom vad lektionen kommer att innehålla och hur eleverna förväntas delta. Lärarna anknyter i flera fall lektionerna till tidigare lektioner eller till elevernas förförståelse. Strukturen på lektionen anpassar lärarna efter den aktuella elevgruppen. Lärarna ger exempel på hur de på olika vis försöker fånga elevernas intresse för lektionsinnehållet, exempelvis genom korta filmer, reflektionsövningar och att anknyta till tidigare lektioner. De observerade lektionerna avslutas med en sammanfattning, en alternativ aktivitet eller att lärarna tackar eleverna för ett gott arbete. I slutet på tre av de observerade lektionerna berättar läraren hur eleverna ska arbeta vidare under kommande lektion. Lärare resonerar kring svårigheterna att göra klart för så unga elever varför lärande inom de olika ämnesområdena är viktigt. Samtidigt framgår av intervjuer och övriga lektionsobservationer att de kopplar undervisningen till vardagslivet och verkliga situationer samt att de låter eleverna själva resonera om syftet med lärandet för att göra det begripligt.

Granskningen visar också att undervisningen är varierad. I Skolinspektionens senaste enkät uppger 75 procent av eleverna att lärarna varierar lektionerna och intervjuer med samtliga respondenter styrker att undervisningen är varierad. Lärarna berättar att de tillsammans gör grovplaneringar för respektive ämne och i det samarbetet utbyter tankar och erfarenheter kring hur de på olika sätt kan få in variation under lektionerna i form av lämpliga arbetssätt, material och arbetskonstellationer. Utefter den aktuella elevgruppen modifierar den enskilde läraren lektionsupplägget. Lärare och representanter för elevhälsan berättar exempelvis om hur lärarna använder sig av stationer för att eleverna på olika vis ska få möjligheter att behandla lektionsinnehållet. Lärarna låter eleverna arbeta både enskilt och i olika grupperingar vid olika moment, både i och utanför klassrummet, samt med digitala och analoga läromedel. Majoriteten av de observerade lektionerna innehåller förutom någon form av helklassaktivitet minst två eller flera olika moment i vilka eleverna får ta del av och bearbeta innehållet på olika vis, enskilt och i olika konstellationer.

Granskningen visar att eleverna under lektionerna får det stöd de behöver. I intervjuer med lärare och elever samt av lektionsobservationer framgår att lärarna finns till elevernas hjälp under lektionerna. Lärarna berättar om hur de arbetar med explicit undervisning, cirkelmodellen och med arbetsscheman för att göra tydligt för eleverna hur de stegvis och med olika delar ska ta sig an uppgifterna och på så vis komma vidare i lärandet. Andra exempel lärarna ger om hur de stöttar eleverna är genom att tydligt visa eller berätta om tidsåtgången för de olika momenten och anpassar mängden uppgifter så att eleverna kan uppleva att de lyckas få dem gjorda inom den avsatta tiden. Både lärare och elever berättar hur lärarna rör sig mellan eleverna och

elevgrupperna för att finnas till hands och för att bekräfta elevernas insatser. I Skolinspektionens enkät svarar en majoritet av eleverna att de från skolan får den hjälp de behöver och att lärarna skapar tilltro till den egna förmågan. På de observerade lektionerna kompletterar lärarna oftast den muntliga genomgången med att läraren också visar upp lektionsinnehållet i skrift och åskådliggör det med bildstöd. Efter genomgången förvissar sig lärarna att eleverna är införstådda med vad de ska göra genom att fråga dem enskilt eller i grupp och i flera fall ger lärarna exempel på hur eleverna kan ta sig an uppgifterna. På flertalet lektioner medverkar minst två pedagoger. Efter genomgången rör sig läraren mellan eleverna och elevgrupperna. De observerade lektionerna visar flera exempel på hur lärarna använder sig av olika sätt att tydliggöra lektionsinnehållet för eleverna i form av film, bild, färger, tavlan, gå igenom ord och begrepp och att praktiskt visa. Observationerna visar att lärarna ger olika elever stöd på olika vis. Exempel på detta är hur elever får hjälp i att hitta rätt läromedel, får strukturerade förtydliganden, stöd i sådant som den enskilde individen tycker är svårt, extra tid, stöd i att hitta rätt uttryckssätt eller formulering, hjälp med avskärmning och att lärarna bestämmer de olika arbetskonstellationerna. I flera fall går pedagogerna efter genomgång direkt till vissa elever för att hjälpa dessa extra med att komma igång. Några enskilda elever får stöd under hela lektionen.

Motivation och utmaningar

Granskningen visar att lärarna medvetet verkar för att stärka elevernas självförtroende. Intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan och lärarna framkommer att lärarna i klassrummet lägger stor vikt vid det relationella ledarskapet och att det råder en samsyn kring dess betydelse. Lärarna ger exempel på hur de utifrån elevernas individuella förutsättningar medvetet arbetar med att ge dem återkoppling, bekräftelse och beröm för framsteg i klassrummet och i lärandet. Det kan innebära att de särskilt följer upp enskilda elever, gör mindre grupper där eleverna bättre kommer till tals, använder kamratbedömningar och lyfter enskilda elevexempel i klassrummet. Av intervjuerna med personalen framkommer att lärarna har höga förväntningar på elevernas lärande och signalerar det genom att välkomna deras bidrag i klassrummet, berömma samt påtala för dem att lärandet är en process som tar tid. På samtliga av de observerade lektionerna uttrycker alla lärarna positiva kommentarer för att bekräfta eleverna i deras insatser. Detta genom uppmuntran och kroppsspråk men också genom att lyfta fram goda exempel eller låta eleverna redovisa inför klasskamraterna. Vid genomgångarna ställer lärarna regelbundet frågor till eleverna, dels för svar och dels för att få ta del av deras resonemang. Elever som ges talutrymme är framförallt de elever som räcker upp handen, men också elever som inte gör så blir ombedda av

lärarna att ta del av talutrymmet. I Skolinspektionens enkät svarar en majoritet av eleverna att lärarna skapar tilltro till den egna förmågan.

Granskningen visar att lärarna anpassar undervisningen till den aktuella elevgruppen och utmanar alla elever. I inskickad dokumentation och i intervjuerna beskriver rektorn, representanter för elevhälsan, lärare och elever att lärarna arbetar med differentierad undervisning vilket möjliggör för eleverna att arbeta på olika sätt och olika nivåer inom samma undervisningsområde. Genom detta arbetssätt anpassar lärarna uppgifter och arbetsmoment utifrån den samlade kännedomen om respektive elev. För att öka elevernas språk- och läsförståelse använder lärarna ett språkutvecklande arbetssätt. Den fysiska lärmiljön erbjuder olika typer av hjälpmedel och eleverna har möjligheter till enskild och avskild placering vid behov. Rektorn och lärarna ger exempel på hur de generellt använder sig av bildstöd i klasserna men också på särskilda stödinsatser för enskilda elever. I Skolinspektionens enkät svarar en majoritet av eleverna att de får den hjälp de behöver från skolan. Även om 71 procent av eleverna i Skolinspektionens senaste enkät uppger att skolarbetet ofta eller ibland är för lätt svarar eleverna i intervjuerna att undervisningen ligger på en för dem lagom nivå och att lärarna oftast erbjuder alternativa uppgifter inom arbetsområdet om de skulle bli fort klara. På de observerade lektionerna gör eleverna samma uppgifter, men med möjligheter till individuell anpassning. På alla lektioner har lärarna förberett för både enklare och lite svårare moment att träna på. Elever som blir fort klara får extrauppgifter eller uppmanas av lärarna att ägna sig åt andra aktiviteter inom ämnets ramar.

Delaktighet och reflektion

Granskningen visar att eleverna utifrån ålder och mognad på olika vis får tillfälle att reflektera över sitt eget lärande i undervisningen. I lärarintervjuerna och vid lektionsobservationerna framkommer flera exempel på hur lärarna arbetar för att ge eleverna möjlighet att få syn på sitt eget lärande. Lärarna berättar exempelvis om hur de genom att bland annat få eleverna till att associera, resonera och tänka fritt uppmuntrar eleverna till att på olika vis se samband och att fundera över sitt lärande. Under samtliga observerade lektioner uppmanar lärarna eleverna till reflektion. Det handlar exempelvis om att fundera över tillvägagångssätt eller förklara sina tankar under eller inför en aktivitet. Många gånger använder sig lärarna av att ställa öppna frågor till eleverna. Lärarna ger eleverna möjlighet att fundera på förhållningssätt gentemot varandra, hur de tänker sig resultatet av sitt arbete och fundera över eventuella tillvägagångssätt för eller svårigheter i uppgiften. I detta hjälper lärarna eleverna i deras tankar genom att stödja dem med frågor, uppmana dem till att ta hjälp av och hjälpa varandra eller ger tips på hur eleverna kan tänka för att komma vidare.

Vidare visar granskningen att det förekommer inslag av att eleverna får vara med och påverka undervisningens upplägg och utvärdera den tillsammans med lärarna, men att det inte sker med systematik och regelbundenhet. Av intervjuer med elever och lärare framgår att elever emellanåt görs delaktiga i främst undervisningens upplägg. De berättar om möjligheterna att få vara delaktiga i val av erbjudna arbetsuppgifter och arbetssätt, både enskilt och på gruppnivå. Lärarna säger att de är lyhörda för elevernas förslag och idéer. Däremot säger eleverna att de inte eller endast sällan får vara delaktiga i vad lektionerna ska innehålla. Av intervjuerna med lärarna, elever och representanter för elevhälsan framgår att utvärderingar med eleverna visserligen förekommer, men att sådana vanligtvis sker spontant och vid vissa tillfällen om hur eleverna har upplevt skoldagen, vad de lärt sig och om de behöver få något område repeterat. Rektorn berättar att eleverna i alla årskurser får besvara frågor kring undervisningen i huvudmannens elevenkät. I inskickad dokumentation beskriver rektorn att skolan använder elevrådet som kanal för att ge eleverna inflytande över undervisningen, men säger i intervjun att undervisning inte är i fokus där. Vidare beskriver rektorn svårigheterna med att erbjuda eleverna i de yngre årskurserna för många valmöjligheter, men säger att elevernas inflytande över undervisningen ökar med stigande ålder. På flera av de observerade lektionerna förekommer att eleverna själva får styra det som läraren har planerat, genom att till exempel bestämma hur uppgiften eller aktiviteten ska ta sig uttryck eller på vilken nivå de vill arbeta.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att lärarna ser till att eleverna med varierade metoder och med systematik och regelbundenhet får vara delaktiga i att planera och utvärdera undervisningen i alla årskurser.

Granskningen visar visserligen att det finns exempel på att lärarna låter eleverna vara delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen, men att detta inte sker kontinuerligt och på ett systematiskt sätt.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Enligt läroplanen ska läraren svara för att

alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.¹ Rektorn har ett särskilt ansvar för att se till så att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.²

Av förarbetena till skollagen framgår även att det inte räcker att lärarna själva planerar undervisningen med hänsyn till elevernas intressen och erfarenheter. Detta kan visserligen ses som ett indirekt elevinflytande, men eleverna behöver stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av lektioner.³

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn och lärarna inledningsvis gemensamt diskuterar vilka områden eleverna kan ha inflytande över och hur lärarna kan utveckla konkreta arbetssätt som ökar elevernas inflytande. Vidare bör rektorn inventera hur olika lärare arbetar med inflytandefrågor i sina klassrum samt organisera det vidare arbetet så att lärare kan ta del av hur andra lärare gör och sen prova nya metoder och arbetssätt i sin egen undervisning. Lärarna kan med fördel använda sig av Skolverkets kompetensutvecklingsstöd i arbetet med att utveckla former för elevers inflytande i undervisningen.⁴ Slutligen bör rektorn utveckla rutiner för att följa upp lärarnas arbete och hur eleverna uppfattar sina möjligheter till inflytande i olika lärares undervisning. En sådan uppföljning bör inkluderas i skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektorn behöver i sin analys av resultaten särskilt uppmärksamma om det finns skillnader i elevernas upplevelse av delaktighet och inflytande utifrån kön och årskurs.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

¹ Lgr 22, kap. 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

² Lgr 22, kap. 2.8 Rektorns ansvar

³ Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, prop. 2009/10:166

⁴ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/delaktighet-inflytande-och-likabehandling>

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero, så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Granskningen visar att det finns ett samtal arbete för att skapa studiero och att personalen utifrån ett gemensamt förhållningssätt och vidtar åtgärder vid behov. Granskningen visar också att det finns ett medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att det finns ett samlat arbete för att skapa studiero och att personalen utifrån ett gemensamt förhållningssätt och vidtar åtgärder vid behov. Av inskickad dokumentation och intervjuerna framgår att personalen på skolan regelbundet följer upp studieron och i samtal delger varandra tips på hur de skapar och upprätthåller studiero. Skolan undersöker elevernas uppfattningar om studiero genom bland annat elevenkäter och hälsosamtal. De senaste enkätresultaten visade en diskrepans mellan elevernas och lärarnas svar. Personalen har gemensamt analyserat resultaten och kommit fram till att de behöver ta reda på mer om elevernas uppfattningar om studiero och tillsammans med dem definiera begreppet. Rektor har planerat in fokusintervjuer med eleverna för att göra detta inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolan arbetar på flera sätt med att främja studiero. Det framgår av inskickad dokumentation och intervjuer med lärare att skolans ordningsregler är anslagna i klassrummen och att lärarna och representanter från elevhälsan regelbundet pratar med eleverna om vad studiero innebär och kan se ut vid olika aktiviteter i klassrummet. Då elevenkäterna visar ett lägre resultat än förväntat på frågan om studiero planerar skolledningen för fokusintervjuer med eleverna för att närmare undersöka vad som ligger bakom resultaten. Exempel på hur lärarna gör för att främja arbetsro under lektionerna är att inleda med till exempel lugn musik, tyst läsning, pyssel samt att de använder sig av medvetna placeringar och gruppindelningar, rörelseaktiviteter, ljudnivåskyltar och ljudmätare. Därutöver är klassrummen utrustade med hörselkåpor och skärmar som eleverna kan välja att använda när de önskar. För att ytterligare främja arbetsron flyttas personalresurser till de grupper som behöver dem bäst. I det förebyggande arbetet med att få studiero på lektionerna ser rektor och personalen att arbetet med att erbjuda meningsfulla rastaktiviteter ger positiva resultat. Genom styrda

aktiviteter minskar mängden konflikter som riskerar att skapa spänningar inne i klassrummet. Vid behov använder lärarna sig av de av rektorn implementerade gemensamma metoderna för att komma till rätta med eventuella störningar. Rektorn och lärarna beskriver dessa som olika steg i hur personalen ska bemöta eleverna i sådana situationer, genom samtal i och utanför klassrummet eller genom kommunikation med vårdnadshavarna. I samtal med eleverna framkommer att de överlag tycker att det är studiero. På de observerade lektionerna har eleverna sina givna platser i klassrummet. När eleverna vill säga något signalerar de genom handuppräckning. Några av lektionerna inleder lärarna med en alternativ aktivitet, såsom tyst läsning eller rörelse, innan lektionen tar sin början. Vid störningar i klassrummet hyschar lärarna, ber eleverna att räcka upp handen eller påtalar att ljudnivån är för hög för den tänkta aktiviteten. För att återföra ordningen riktar några lärare direkta uppmaningar eller signalerar med sitt kroppsspråk till specifika elever.

Arbetet med trygghet

Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan. Av inkommen dokumentation och intervjuer framgår att skolans främjande och förebyggande trygghetsarbete utgår ifrån skolans trygghetsgrupp som träffas regelbundet varje vecka och arbetar utifrån skolans plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Personal från EHT hälsar varje morgon eleverna välkomna när de kommer till skolan och deltar även under flera av skoldagens raster. En annan del av det främjande arbetet är de tidigare beskrivna rastaktiviteterna som skolan erbjuder och i vilka alla elever kan och får delta. Veckans lekar och aktiviteter är framtagna tillsammans med elevrådet och presenteras för eleverna på en skärm vid matsalen. Rastvärdar och rastvakter finns alltid på plats, dels de som håller i de specifika aktiviteterna och de som har en mer ambulerande roll. För att ge alla elever möjlighet att använda aktivitetsplanen finns ett schema. Gemensamma regler för fotboll och andra lekar har tagits fram tillsammans med eleverna. Elevernas rasttider är fördelade mellan klasserna, för att begränsa antalet elever som är ute samtidigt och på så vis minska riskerna för incidenter. Vidare framgår att personalen på skolan har ett gemensamt förhållningssätt kring vikten av att elever känner sig trygga på skolan. Av inkommen dokumentation och intervjuerna med personalen framkommer en samsyn kring att alla elever ska bli sedda samt att personalen direkt uppmärksammar och enligt rutiner hantear om något inträffar som skapar oro eller konflikt eller om någon elev inte verkar må bra. Eleverna berättar att de känner sig trygga på skolan och med de vuxna som är tillgängliga för dem.

Skona undersöker regelbundet elevernas upplevelser av trygghet genom bland annat enkäter och trygghetsvandringar. Därutöver tar skolsköterskan i hälsosamtal reda på elevernas uppfattningar om trygghet och varje år sammanställer kuratorn antalet kränkingsanmälningar och analyserar dem. Tillsammans med elevrådet följer kuratorn och biträdande rektorn upp resultatet i trygghetsgruppen och genomför insatser vid behov. I undersökningarna har trygghetsgruppen sett att upplevelsen av trygghet minskar med elevernas stigande ålder och därför har skolan valt att i samråd med elevrådet satsa på fler och mer åldersanpassade rastaktiviteter för dem. Av intervjuerna och inskickad dokumentation framgår att arbetet med rastaktiviteter och rastvård har haft avsedd effekt i det att antalet incidenter och kränkingsanmälningar minskat. I skolinspektionens och huvudmannens skolenkäter har rektorn sett att flickor i lägre grad upplever ett gott bemötande från lärare. För att undersöka detta närmare kommer trygghetsgruppen att genomföra fokusintervjuer.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar.

Granskningen visar att rektorn analyserar lärarnas bedömningar och följer upp dessa med lärarna och att rektorn har en tydlig förklaring till avvikelser. Vidare visar granskningen att lärarna på skolenheten använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar, att lärarna i de olika arbetslagen har vissa förutsättningar för att arbeta med bedömningsrelaterade frågor men lärarna i de olika arbetslagen arbetar med bedömningsrelaterade frågor i olika omfattning.

Analys och diskussion

Granskningen visar att rektorn analyserar lärarnas bedömningar och följer upp dessa med lärarna och att rektorn har en tydlig förklaring till de avvikelser som rektorn har noterat. I inskickad dokumentation samt av intervjuer med elevhälsans representanter och lärare framkommer att rektorn utifrån skolans dokumentationssystem analyserar resultaten på nationella prov och lärarnas bedömningar av eleverna i samtliga ämnen

och uppdelat på flickor och pojkar. Det framkommer också att rektorn utifrån analysen och de samtal som förs i olika forum identifierat att det finns skillnader mellan lärare i hur de gör bedömningar av elevernas kunskaper. Rektorn har också uppmärksammat att när lärarna ansvarade för bedömning av det kartläggningsmaterial som används för arbetet med tidiga insatser fanns skillnader i bedömningarna utifrån vilken lärare som genomfört testerna.

Rektorn följer upp lärarnas bedömningar på bland annat elevhälsomötena. Tillsammans har de där fört diskussioner kring de avvikelser i bedömningar som rektorn uppmärksammat. I inskickad dokumentation skriver rektorn att avvikelserna beror på att sambedömning sker i olika grad i de olika arbetslagen och att lärarna ägnar bedömning olika mycket uppmärksamhet. Utifrån sin analys och samtalen med lärarna har rektorn i samråd med förstelärarna planerat att under läsåret på studiedagar och inom ramen för de pedagogiska caféerna genomföra ett återkommande fortbildande arbete kring bedömning.

Kvalitetssäkring

Granskningen visar att lärarna på skolan har tillgång till och använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. I arbetet med bedömning har rektorn uppmanat lärarna att använda sig av Skolverkets bedömningsstöd, vilket flera lärare också gör. Inför nationella prov anordnar rektorn tillsammans med två andra skolor träffar för lärarna för samtal kring bedömningsfrågor. De nationella proven som genomförs på skolan avidentifieras och de berörda lärarna rättar dem gemensamt. Representer för elevhälsan deltar i planering, genomförande och uppföljning av nationella prov och bedömningsstöd. Specialpedagogen är även delaktig i bedömning av elever med särskilt stöd. I de kommunövergripande ämnesnätverken är bedömning i fokus under detta läsår och i samband med implementeringen av Lgr 22 har lärarna deltagit på en av huvudmannen anordnad föreläsning om bland annat bedömning. Från och med detta läsår är det samordnaren för tidiga insatser gällande anpassningar och särskilt stöd som genomför och följer upp samtliga kartläggningar. Obehöriga lärare får stöd av ämnesbehöriga kollegor och specialläraren samt har samtal med rektorn kring sin bedömning.

Det framgår dock av granskningen att lärarna i de olika arbetslagen har vissa förutsättningar för att arbeta med bedömningsrelaterade frågor men lärarna i de olika arbetslagen arbetar med bedömningsrelaterade frågor i olika omfattning. Rektorn beskriver att hen uppmuntrar lärarna att föra regelbundna samtal om bedömning i arbetslagen

men säger också att de kommit olika långt i dessa. Av intervjuer med lärare och representanter från elevhälsan framkommer dessutom att lärarna i sina respektive arbetslag i olika grad arbetar för en samsyn i frågor kring bedömning och att det bland vissa av lärarna råder osäkerhet om hur betygskriterierna ska tolkas och därmed hur elever som inte nått samtliga betygskriterier ska bedömas. I Skolinspektionens senaste enkät uppger förvisso en stor del av lärarna att de samverkar kollegialt kring bedömning. Samtidigt svarar lärarna i lägre grad än samtliga lärare på övrigt deltagande skolor i riket att det på skolenheten bedrivs ett tillräckligt arbete för att säkerställa att bedömningarna är likvärdiga. Lärarna använder sig av en lärplattform för att dokumentera elevernas kunskaper. Rektorn berättar att hen regelbundet avsätter tid för genomgångar och workshops om hur denna fungerar och att detta då blir ytterligare tillfälle för både behöriga och obehöriga lärare att prata om bedömningar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver med tydlighet leda arbetet med bedömning så att alla lärare får samma förutsättningar att regelbundet samverka med varandra samt följa upp och säkerställa att en sådan samverkan sker.

Granskningen visar att rektorn inte skapat någon tydlig organisation för hur lärarna ska arbeta med likvärdig bedömning. Sammantaget visar intervjuer med lärare och rektorn att inte alla lärare arbetar med samrättning och sambedömning på ett organiserat sätt och att rektorn inte leder något tydligt samverkansarbete för att säkra lärares samsyn i bedömningsfrågor.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.⁵ I läroplanen anges vidare att lärare ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera

⁵ Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar

varje elevs kunskapsutveckling och vid betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.⁶

Enligt Skolverkets allmänna råd bör rektorn skapa förutsättningar för att främja lärarnas arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg.⁷ Rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att organisera verksamheten så diskussioner både om bedömning och inför betygssättning regelbundet kommer till stånd mellan lärare och i arbetslagen. Huvudmannen kan med fördel bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. För att se till att samverkan kring bedömningsfrågor genomförs och utgår från kursplanernas krav, forskning och beprövad erfarenhet kan rektorn exempelvis se till att tydligare följa upp att lärarna för samtal kring bedömningar i arbetslagen, ge uppdrag till förstelärare eller utforma tydliga mötesstrukturer. I arbetet för en likvärdig bedömning rekommenderas rektorn också se till att olika former av sambedömning förankras hos personalen och säkerställa att de faktiskt används. Skolinspektionen vill påpeka att arbetet med att utveckla lärares bedömningskompetens behöver organiseras utifrån de behov som olika lärare har.

På Skolinspektionens vägnar

⁶ Lgr 22, 2.7 Bedömning och betyg

⁷ Skolverkets allmänna råd med kommentarer, (2018) Betyg och betygssättning

X Kerstin Martinsson

X Johan Bohman

Beslutsfattare

Signerat av: Kerstin Martinsson

Föredragande

Signerat av: Johan Bohman

I handläggningen av ärendet har även utredare Matilda Liljeberg medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer.
- 3 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 2022-10-26 – 2022-10-28 . Besöket genomfördes av utredarna Johan Bohman och Matilda Liljeberg.

Mossleskolan är en F-5 skola med integrerad grundsärskola och fyra fritidshem. Vid granskningstillfället har skolan 311 elever. Enligt rektorns uppgifter är andel undervisande personal med behörighet 94 procent, men av dem saknar 50 procent behörighet för undervisning i minst ett ämne.

Andel elever (%) i årskurs 1 som har nått de nationella målen/kunskapskraven i läsförståelse vid läsårets slut sjunker för både flickor och pojkar mellan åren 2020 – 2022.

Andel elever (%) i årskurs 3 som har nått de nationella målen/kunskapskraven i respektive ämne vid läsårets slut sjunker mellan åren 2020 – 2022.